

Uchwała Nr 1/2024

Rady do Spraw Repatriacji z dnia 10 stycznia 2024 r.

w sprawie: zmiany statusu Rady do spraw Repatriacji określonego w art. 3f ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji

Na podstawie art. 3f ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1105) oraz §1 i §11 Regulaminu pracy Rady do Spraw Repatriacji stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 1 Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie określenia regulaminu pracy Rady do Spraw Repatriacji (ze zm.), Rada do Spraw Repatriacji uchwala, co następuje:

§ 1.

Rada ds. Repatriacji proponuje usprawnienie organizacji procesu repatriacji poprzez zmianę statusu Rady poszerzając jej kompetencje, które ograniczone są do funkcji opiniotawczo-doradczej, co umożliwi zwiększenie skuteczności jej działalności w zakresie repatriacji.

§ 2.

Uzasadnienie stanowiska Rady do Spraw Repatriacji stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE DO UCHWAŁY
W SPRAWIE ZMIANY STATUSU RADY DO SPRAW REPATRIACJI OKREŚLONEGO W ART. 3F USTAWY
Z DNIA 9 LISTOPADA 2000 R. O REPATRIACJI

Zgodnie z art. 3f ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1105) Rada do Spraw Repatriacji jest organem opiniodawczo-doradczym Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji. Do jej zadań należy:

- 1) zgłaszanie propozycji w zakresie usprawnienia organizacji procesu repatriacji;
- 2) zajmowanie stanowiska wobec projektów aktów prawnych w zakresie repatriacji;
- 3) wyrażanie, na wniosek Pełnomocnika, opinii we wszystkich sprawach z zakresu repatriacji.

Powyższe wskazuje, iż działalność Rady ogranicza się zwłaszcza do działań w zakresie analizowania, dyskusji (uwzględnianych w protokołach z posiedzeń), podejmowania uchwał oraz pism celem zajęcia stanowiska, wydania opinii bądź propozycji, aby zwrócić uwagę na istniejące, zgłaszane w procesie repatriacji, problemy oraz propozycje ich rozwiązań, które przekazywane są przede wszystkim Pełnomocnikowi Rady do Spraw Repatriacji. Zdecydowana większość wymaga wprowadzenia zmian ustawowych, co wymusza przeprowadzanie procedur legislacyjnych, które są czasochłonne i rzadko spotykają się z jednomyślnością.

Repatrianci zgłaszający się o pomoc do Rady, która znajduje się w ich zasięgu m.in. podczas spotkań organizowanych z repatriantami przybyłymi do ośrodków adaptacyjnych, oczekują reakcji i bezpośredniej pomocy. Niestety aktualne przepisy ograniczają takie możliwości. Rada może jedynie sygnalizować problem i przekazać go do rozważenia. Nie ma jednak możliwości wydawania wiążących zaleceń, co powoduje trudności w skutecznej reakcji na oczekiwaną pomoc lub wdrożenie niezbędnych rozwiązań.

Nie istnieje również wymóg uzyskiwania opinii Rady podczas przeprowadzanych procedur podejmowanych w zakresie repatriacji. Ponadto, opinie Rady nie zobowiązują również do wszczynania konkretnych działań – stanowią jedynie wskazówki, które mogą zostać wykorzystane, bądź nie.

Rada ds. Repatriacji zgłaszała propozycje rozwiązań dających szansę usprawnienia procesu repatriacji. Pośród propozycji zgłaszanych przez Radę znalazły się m.in.:

1. Zmiana trybu wypłat jednorazowej pomocy finansowej na zagospodarowanie – proponując przekazanie kompetencji do wypłaty świadczenia Pełnomocnikowi Rządu ds. Repatriacji, co zdecydowanie przyspieszyłoby proces dokonywania wypłat;
2. Opracowanie transparentnych zasad kolejności naboru kandydatów do repatriacji – poprzez stworzenie jawnej listy kolejki oczekujących na repatriację oraz ustalenie transparentnych reguł oczekiwania;
3. Zobligowanie Wojewodów do wnikliwszej kontroli warunków przyjmowania repatriantów przez samorządy – proponując wprowadzenie do ustawy o repatriacji zapisu umożliwiającego Wojewodom odmowę zawarcia porozumienia z gminą, która oferuje lokale o zdecydowanie obniżonym standardzie;

4. Przywrócenie zapisów art. 9 ustawy o repatriacji w brzmieniu ujętym w nowelizacji z dnia 7 kwietnia 2017 r. – stosując ponownie zasadę pierwszeństwa dla osób represjonowanych przez ZSRR i ich zstępnych;
5. Ustanowienie w ustawie o repatriacji dodatkowego świadczenia dla dzieci repatriantów urodzonych w trakcie pobytu w ośrodku adaptacyjnym;
6. Postulaty dotyczące nowelizacji ustawy w zakresie:
 - Podwyższenia środków przeznaczanych na repatriację;
 - Objęcia repatriacją również wdowy/wdowców niepolskiego pochodzenia;
 - Rozszerzenia ścieżki repatriacji „na zaproszenie” o możliwość skorzystania z zaproszenia dalszej rodziny bądź osób niespokrewnionych (nie ograniczając się do wstępnych, zstępnych, rodzeństwa);
 - Umożliwienie wydania wize repatriacyjnej również małoletniemu pozostającemu pod władzą rodzicielską małżonka repatrianta nieposiadającego polskiego pochodzenia, który nie jest zstępnym repatrianta, a zamierza z nim przybyć do Polski
 - Ujednolicenie dotacji przyznawanych gminom zapewniającym kandydatowi na repatrianta lokal mieszkalny (bez względu na to czy uchwała dotyczyła zaproszenia imiennego czy nieimiennego);
 - Umożliwienie kandydatom na repatriantów wglądu do bazy mieszkań gminnych w konsulatach – aby umożliwić im zapoznanie się z konkretną ofertą;
 - Umożliwienie objęcia decyzją Pełnomocnika w sprawie przyznania miejsca w ośrodku adaptacyjnym również członków najbliższej rodziny repatrianta;
 - Umożliwienie wydania przez Pełnomocnika decyzji o przedłużeniu pobytu w ośrodku adaptacyjnym o okres „nie dłuższy niż 90 dni” zamiast „o kolejne 90 dni”;
 - Zmiana nazwy wskaźnika zastosowanego w przypadku ustalania wysokości pomocy na zagospodarowanie na „przeciętne miesięczne wynagrodzenie”;
 - Uwzględnienie uczestnictwa w kursach języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim również członkom najbliższej rodziny repatrianta.

Ponadto, Rada zajmowała stanowiska wobec projektów aktów prawnych mających na celu nowelizację ustawy o repatriacji zaznaczając potrzebę zwiększenia środków przeznaczanych na repatriację.

Z uwagi na fakt, iż większość propozycji zgłaszanych przez Radę wiązała się z koniecznością wprowadzenia zmian ustawowych, a próby nowelizacji nie przynosiły efektów, podejmowane uchwały okazywały się być niewystarczające.

W opinii Rady, rozszerzenie uprawnień Rady oraz wprowadzenie wymogu uzyskania jej opinii, uczestnictwa w dyskusjach, komisjach, konferencjach, podczas których podejmowane są tematy bądź decyzje z zakresu repatriacji spowoduje wzrost świadomości społecznej i politycznej wskazanej tematyki. Ułatwi procedowanie aktów prawnych poprzez możliwość zrelacjonowania spraw od strony społecznej – której Rada jest bliska. Rada uzyska w ten sposób możliwość realnego wpływu na rozwiązania dotyczące repatriacji, a przez to realnej pomocy tym, którzy jej oczekują.